

FOAIA POPORULUI ROMÂN

Apare în fiecare zi cu cele mai noi știri din țară și străinătate

ZIARUL ZILNIC :

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 18 cor., pe jumăt. de an 10 cor., pe un sfert de an 6 cor. Pe o lună 2.40 C.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA BUDAPESTA, VII, ILKA-UTCA NRUL 36. :: TELEFON: 47—82. MANUSCRISE NU SE INAPOIAZA

ZIARUL POPORAL :

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 7 cor., pe jumăt. de an 3.50 cor. Pentru America pe un an 3 dolari.

O nouă victorie a turcilor în Egipt și Tripolis

— Șase mii de italieni prinși —

Constantinopol, 19 Iulie. — În luptele din urmă în regiunea Misrata (Tripolis), cari s'au terminat cu fuga italienilor, voluntarii turci au făcut prizonieri 200 de ofițeri și 6000 de soldați, capturând și 24 de tunuri.

Turcii au ocupat localitățile Misrata și Dze-

dadie. Misrata oraș tripolitan, e situat pe coasta Mării Mediterane, și e la o depărtare de 200 km. la răsărit de capitala Tripolis. Trupele turcești se află acum la vest de Egipt, înaintând victorios.

Regele Spaniei voiește să mijlocească un armistițiu

Berlin, 19 Iulie. — »Magdeburger Zeitung« află din Zürich: O telegramă din Madrid anunță, că regele Alfons al Spaniei, are intenția, ca du-

pă oprirea ofensivelor actuale pe toate fronturile, să intervie la statele beligerante cu propunerea unui armistițiu.

Importante consfătuiri a Cancelariului german cu șefii partidelor

Berlin, 19 Iulie. — Timp de 5 ore, cancelarul imperial Bethman-Holweg a avut consfătuiri cu șefii partidelor germane. Despre decursul acestei conferențe se păstrează discrețione. — Cancelariul a făcut o expunere generală a situației militare și politice, după care șefii partidelor

în deplină libertate și-au arătat vederile lor critice la expunerea cancelariului. Din parte semi-oficioasă se accentuează, că la această consfătuire nu s'a tratat o anumită chestiune militară sau politică, care să aibă nevoie de o soluțiune imediată.

Opisprezece vapoare engleze scufundate într'o săptămână

Geneva, 19 Iulie. — Ziarele londoneze vorbesc azi cu surprindere de reînceperea activității intense a submarinelor germane în Marea Nordului, și stabilesc, că numai în cursul săp-

tămănei trecute au fost scufundate 18 vapoare engleze. Printre vapoarele scufundate Sâmbăta, se află și »Ecclesia« din Manchester de 3714 tone, »Allon« din Widby de 3536 tone

Situația critică a englezilor în Mesopotamia

Basel, 19 Iulie. — Ziarele elvețiene află indirect din Londra: Din interpelările adresate în Camera Lorzilor reiese, că situația englezilor în Mesopotamia este foarte critică și trupele engleze dela Tigris sunt amenințate de o capitulare. Pentru a ușura sarcina englezilor în Mesopotamia rușii au reluat atacurile lor în Armenia.

Oficios se anunță din Londra, că prim mi-

nistrul englez Asquith a declarat în camera comunelor, că guvernul englez a decis să nu publice documentele despre operațiile militare de la Dardanele și Mesopotamia, căci publicarea lor ar putea da informații prețioase dușmanului. În schimb guvernul e dispus să deschidă o dezbateră asupra acestor operațiuni la 20 Iulie, în care va răspunde la toate obiecțiunile aduse.

In Rusia, ca de obicei, se fură!

— Trezeci și șapte milioane, bani din dare, însușite de guvernator și funcționarii statului —

Stockholm, 19 Iulie. — Din Petersburg se anunță: Poliția a descoperit în Tiflis defraudări scandaloase, Mari sume de bani provenite din încasări de dare, au fost însușite de funcționarii statului. Aceștia au redactat apoi procese verbale prin care confirmau, că până și milionarii

nu sunt în stare să-și plătească dările. Totalul sumelor delapidate se ridică la 37 milioane ruble. Și guvernatorul Alighevski, un favorit al marelui duce Nicolae e implicat în aceste delapidări. Numai dânsul a băgat în buzunar peste zece milioane ruble.

„Deutschland“ părăsește azi America

Berlin, 19 Iulie. — După o știre din Amsterdam primul submarin comercial »Deutschland« va părăsi astăzi, Mercuri, portul Baltimore. »Deutschland« are pe bord un mare transport de nichel și cauciuc. Dincolo de golful Baltimore au fost observate vapoare de război engleze, cari vor să se ia în urmărire submarinului comercial german. »Central News« află din Newyork, că americanii s'au hotărât să protejeze submarinul »Deutschland«. Patru torpiloare americane au fost trimise la capul Virginiei ca să patruleze la ieșirea din golf, pentru a împiedica

o violare a neutralității americane din partea flotei Ententei în momentul când »Deutschland« va intra în Ocean.

Comandantul submarinului »Deutschland«, König a declarat ziarului »Newyork Herald«, că peste câteva săptămâni vor fi terminate 12 submarine comerciale germane, de tipul lui »Deutschland«. Aceste submarine vor complecta opera de prăbușire a blocadei anglo-franceze. Pentru același scop se construiesc acum Zeppelinuri uriașe, cari vor putea cu ușurință întreprinde drumul în aer până la America.

DIN ROMÂNIA

Ce interpelare pregătește d. Filipescu

În »Epoca« d. N. Filipescu îl anunță pe primul ministru român, că are următoarea intențiune:

»La prima ședință a Parlamentului vă voi interpela spre a ști, dacă principiul autorității lucrului judecat mai are ființă în Statul român cind e vorba de familia d-tale.

»De mai multe zile un cumnat al d-tale, funcționar public, și presa d-tale, se războiesc în contra unei sentințe judecătorești.

»Vom discuta cu acest prilej rolul familiei d-tale în Statul român și pretențiile ei de a se pune mai presus de legi.

»Cât pentru certurile de moralitate de care se ocupă presa d-tale, nu le voi neglija, dar mă indoiesc că veți sta față până la sfârșitul interpelării.»

Poate opoziția să răstoarne guvernul Brătianu

În »Adevărul« amicul d-lui Take Ionescu, d. Dumitru V. Comșa, publică un articol prim sub titlul »Guvernul împinge la revoluție« în care aduce următoarele învinuiri prim ministrului Ionel Brătianu:

D. Brătianu a căutat timp să disolve toate energiile morale. A căutat să intimideze și să corupă pe toți, chiar și armata.

A lăsat pe o mare parte din burghezime să facă samsarlicuri și afaceri pentru ca să dispară ori-ce sentiment nobil și patriotic din ea.

A lăsat friu liber propagandei și corupției a inspirat frica burghezimei de orice acțiune.

Acum d. Brătianu e foarte tare. Are cu el pe rege, parlamentul adică țara legală. Mai are o bună parte din burghezimea, căreia îi merge bine cu afacerile.

E foarte bine instalat în mocirla din 1916. Ce e de făcut? Ar mai putea d. Filipescu să facă gestul pe care nu l'a făcut în 1914? Imposibil. S'au unit aproape toate forțele opoziției într'un mănunchi.

Toată lumea vede acum, că pentru a nu muri înecați în mocirlă, trebuie înlăturat guvernul Brătianu.

Cu toate acestea trebuie să mărturisim, că e foarte greu, aproape imposibil de a răsturna pe acest autocrat, care a făcut un mănunchi puternic din nulități sau necorecți, însă toți slugi care-l ascultă orbește.

Dar trebuie să facem ceva. Mergem la peire sigură cu acest guvern.

Se poate să sosească mai curând de cât credem momentul când soarta războiului va fi decisă fără noi.

În circumstanțele cari vor urma războiului, înconjuțați numai de vrăjmași, vom fi blocați și vom pieri de inanție.

Ce să facem?

Când guvernul prin incapacitatea și necinstea oamenilor săi, a adus foamea în țară, mizeria materială și morală, iar prin inacțiunea lui, du-

că țara la peire, el singur, în mod inconștient împinge la Revoluție.

Dacă în 1914 Revoluția ar fi fost numai de formă, o simplă presiune până la semnarea decretului de mobilizare și de aci încolo am fi mers împreună de acord, în 1916 din nenorocire, dacă nu se iau grabnice măsuri pentru satisfacerea necesităților materiale și morale ale Poporului, va fi o revoluție serioasă cu toate urmările ei teribile.

Se susține că în veacul al XX-lea, față cu armatele organizate și înarmate cu tunuri, mitraliere și puști, revoluția e imposibilă, armata fiind de partea guvernului și a ordinii.

Dar dacă armata e compusă din soldați și ofițeri ieșiți din rărunchi Națiunii, se va putea cineva servi de ea ca de un instrument orb pentru a duce neamul la peire?

La acest lucru trebuie să se gândească, nu numai șefii opoziției, dar și d. I. Brătianu care reprezintă singur guvernul.

Poate că teama de urgența Poporului și a armatei, de Justiția neamului Românesc, care nu va întârzia, îl va face pe d. Brătianu să se gândească mai bine, să se pue de acord imediat cu șefii opoziției.

„Viitorul“ face bilanțul acțiunii grupării războinice

Citim în officiosul guvernului român, »Viitorul«:

»Federații au ajuns la istovire și publicul a trecut dincolo de saturație fără ca nimic să se înfăptuiască din svârcolirile lor, prelungite timp de doi ani.

•Această simplă constatare demonstrează toată valoarea »operei« d-lor Take Ionescu și N. Filipescu.

Căci într'adevăr farsa acestor politicieni durează de prea multă vreme și culisele lor de pregătire sunt prea cunoscute pentru ca să mai intereseze, să mai miște astăzi pe cineva.

Ce mai au de spus?

Vor vorbi de moment? Dar faptul că de doi ani vorbesc mereu de momente, pe care le declară pierdute, pentru ca astăzi să spună iarăși că e momentul, dovedește în deajuns că simțul lor politic a fost tot atât de redus pe cât de înțeleaptă a fost prevederea acelor care, chiar după judecata federaliștilor, au pierdut »momente«, fără să piardă momentul, și au cruțat puterile noastre, fără a aduce nici o vătămare intereselor fundamentale românești.

Vor vorbi de greutățile care, în chip inevitabil, apasă asupra populației noastre nevoiașe din cauza războiului mondial?

Dar nu e nici un om cinstit și cu adevărat simț patriotic în această țară, care să nu osândească o asemenea operă de agenți provocatori, ce vor să capete puterea, prin exasperarea oricăror suferințe, prin folosirea oricărei nemulțumiri.

În Marea Neagră un torpilor rus a scufundat 26 vaporase.

— Vicepreședintele Dumei a declarat ziariștilor ruși, că în Anglia se arată un interes extraordinar rezolvării problemei naționale poloneze. Străinătatea, și anume o conferință internațională va stabili granițele viitoare ale Poloniei. Organizația internă însă a Poloniei e o chestie special rusească. De chestia evreiască în Rusia, se interesează foarte mult America, care condiționează împrumuturile ei către Rusia, de rezolvarea chestiei evreiești.

— Japonia s'a însărcinat să reorganizeze flota rusă și să dea îndărăt Rusiei vapoarele rusești ce le-a capturat în timpul războiului ruso-japonez. Japonia va mai vinde încă o serie de vapoare de război și le va înarma toate cu tunuri și munitiuni.

Din Balcan se anunță:

— Monitorul oficial grec publică schimbările făcute în personalul poliției din Atena, așa cum au fost cerute de Ententă.

— Tot mai mult se înmulțesc probele că focul deja Tatoi a fost pus de Venizeliști, și că ambasadorul Franței la Atena, Guillemain e de asemenea amestecat în această acțiune de complot contra regelui Greciei.

Simpatia poporului grec a crescut și mai mult pentru regele Constantin, și când a revenit la Atena, a fost obiectul unor mari ovațiuni.

MERSUL RĂZBOIULUI

Lupte mici cu rușii în pădurile Carpaților

Armata lui Hindenburg respinge atacurile rusești dela Riga. — Unde urmează acum luptele cu italienii. — Care e situația pe frontul franco-englez.

De câteva zile rușii desfășură o acțiune mai mare în pădurile Carpaților la granița Galitiei și Bucovinei. Atacurile unor detașamente rusești mai mari contra pozițiilor de pe munte ale trupelor noastre au fost respinse parte în lupte corp la corp. Pe înălțimile dela granița ungară la nord de muntele Prislop, peste care duce un drum spre Bora au avut deasemenea lupte între detașamente rusești și austro-ungare.

De Duminică după amiază până Luni la prinz au durat mereu luptele în Carpații Bucovinei pe valea Moldovei de sus între Breaza și Ciocănești. Favorizat de ceață și de ploaia care continua de 24 de ore rușii au adus forțe mari și s'a încins astfel o încăierare singeroasă intervenind și artileria — rușii suferind mari pierderi.

De pe frontul rusesc au sosit pe ziua de 18 Iulie următoarele știri:

În Bucovina și în regiunea de nord de muntele Prislop, ziua de ieri a decurs fără întâmplări deosebite. La Zabie și Tartarov, rușii au dat îndărăt posturile noastre avansate. Atacurile asupra pozițiilor noastre principale au eșuat cu mari pierderi pentru dușman. Și la nord de Radzivilov și la sud-vest de Luck au fost respinse atacurile dușmanului.

Höfer, mareșal-locot.

La armata lui Hindenburg: Rușii au continuat atacurile lor puternice la sud și la sud-est de Riga, cari s'au prăbușit în fața pozițiilor noastre, iar acolo unde rușii au pătruns până în tranșeele noastre au fost respinși prin contra-atacuri.

La armata prințului Leopold al Bavariei nimic deosebit.

La armata generalului Linsingen: Situația e în general neschimbată. Atacurile rușilor au fost respinse la vest și la sud-vest de Luck.

La armata generalului Bothmer, în afară de mici lupte de avangardă nu s'a produs nimic deosebit.

Șeful Statului major.

— Comunicatul rus dela 16 Iulie, anunță oarecari progrese ale trupelor rusești în regiunea Riga. În Volinia, rușii printr'un contra-atac energic au respins atacurile unor forțe puternice la sud-vest de Svinusi. În unele sectoare la Ostrov și Chotin am înfrânt o rezistență extraordinară de înverșunată a dușmanului, și am făcut 3000 prizonieri, capturând o baterie grea și una ușoară.

RĂZBOIUL CU ITALIA

— Grele lupte cu italienii la Posino, pasul Borcola, etc. — Presa italiană și-a mai moderat tonul față de Germania. —

Comunicatul lui Höfer dela 18 Iulie anunță următoarele de pe frontul italian:

În regiunea Ortler a fost respins un atac dușman asupra muntelui Thurvier-joch. Orașul Riva, frontul nostru între pasul Borcola și valea Astach, precum și nonuele sectoare în Dolomiți a stat sub focul viu al artileriei dușmanului. Pe frontul carintian luptele de artilerie continuă în sectorul Fella și Raibler. Și Malbourghet a fost bombardat noaptea de artileria italiană. În tranșeele din Fratten (la nord-vest de Pontebba) s'a auzit mare sgomot de lupte, deși noi n'am avut acolo trupe. Pe frontul Isonzo, artileria italiană a desfășurat o acțiune mai vie, în special la capul de pod Görz.

Höfer, mareșal-locot.

Comunicatul italian dela 16 Iulie spune: Pe frontul Posina, au continuat ieri lupte înverșunate, cu toată furtuna violentă ce a împiedicat acțiunea artileriei. Trupele noastre au obținut succese în diferite puncte aproape de pasul Borcola, pe panta de sud de Soglio Bianco și de Corno del Coston, unde am ocupat Vanzi, și pe panta de nord a Muntelui Seluglio. Dușmanul care a primit în acest sector întăriri impor-

tante, a făcut aprige contra atacuri, care au fost respinse cu grele pierderi de trupele italiene.

— În conflictul ce a izbucnit între Germania și Italia, se observă că această din urmă ocotește deocamdată producerea războiului. Presa italiană și-a mai moderat tonul față de Germania.

— Un consiliu de miniștri italian s'a ocupat de natura raporturilor viitoare între Italia și Germania.

LUPTELE DIN APUS

— Nu s'au produs lupte mari. — Un comunicat din Paris arată rezultatele ofensivei anglo-franceze. —

Comunicatul german dela 18 Iulie anunță următoarele de pe frontul franco-belgian:

Pe părțile de nord ale frontului au fost respinse în multe locuri patrule dușmane, în fața obstacolelor noastre. Una din patrulele noastre pătrunzând în tranșeele engleze la răsărit de Vermelles, s'a întors cu 1 ofițer, 4 subofițeri și 11 soldați englezi prizonieri. De ambele părți de riul Somme, dușmanul a făcut toată ziua o pregătire artileristică. Atacuri puternice îndreptate seara și noaptea contra localității Pochieres și pozițiilor la răsărit, la Biaches, Maisonette, Barleux și Soyécourt — au fost pretutindeni respinse cu mari pierderi pentru dușman. În regiunea Meuse un timp oarecare au avut loc lupte cu granate de mină și foc de artilerie.

Șeful Statului major.

— Un nou contingent de trupe rusești au debărat la Brest (Franța).

— Pentru întâia oară dela izbucnirea războiului, aspectul Londrei s'a schimbat. Mii de raniți sosese mereu de pe frontul francez și astfel englezii își dau acum și ei seamă de grozăvia războiului la care de abia acum iau parte în măsură mai mare.

— După un comunicat din Paris cele 10 zile de ofensivă anglo-francezii au avut de urmare ca armatele Ententei au ocupat 23 de sate recucerite de la germani, 104 tunuri capturate și aproape 20.000 germani prizonieri.

CÂNTECE DIN RĂZBOIU

În literatura ce a apărut în timpul războiului, cuprinzând culegeri de poezii populare plămuite de geniul popular de bună seamă că cea mai nouă broșură apărută:

Cântece de dor și jale

ale eroilor noștri de pe câmpul de luptă și din spitale

scoasă în editura «Foiile Poporului Român» este o lucrare prețioasă în privința aceasta. Ea dă o icoană născută de bună cum gândeste, cum trăiește și cum luptă soldatul român pe frontul rusesc, italian sau sârb.

În broșura aceasta sunt adunate cu îngrijire cele mai frumoase poezii ce

le-au scris soldații de pe toate fronturile și simți o plăcere deosebită citind vers după vers, așa cum fii poporului nostru le-au iscodit.

Indemnăm pe toți cetitorii noștri să și procure această culegere de poezii pe care să o păstreze în biblioteca lor și mai târziu ca o amintire a terribilului războiu, în care neamul nostru și-a vărsat sângele cel mai generos. Prețul unui exemplar e de 56 fileri, plus 5 fileri portă postal.

Știrile zilei

Doina și nădejdea

A fost scris acestui trudnic neam,
În viforoasa vremilor gonire,
Să verse multe lacrimi în durere,
Să schimbe multe lanțuri de robire,
Cu pânea grijii să-și înșele foamea,
Iar setea cu veninul obidirii,
Și drept alean să n'aibă de-ât doina
Și veșnica nădejde-a mântuirii...

C. MOLDOVANU.

Programul noului partid ungar

Partidul contelui Karolyi a publicat ieri punctele principale din programul său. Ele sînt:

1. În raporturile de stat cu Austria: Uniune personală o armată ungară independentă, teritoriu vamal independent și banca Națională independentă.
2. În politica internă este de o necesitate urgență și necondiționată realizarea votului universal secret.
3. O reformă democratică a proprietății agricole.
4. Libertatea religioasă nelimitată.
5. Libertatea presei.
6. Desvoltarea culturii ungare.
7. Desăvârșirea învățământului popular.
8. Cultivarea de raporturi frățești cu Croația și Slavonia.

Programul acesta nu pomenește nici un cuvânt de chestiunea naționalităților.

În ce privește războiul, partidul Karolyi arată în program că urmărește o pace care să aplece interesele și integritatea teritorială a Ungariei, — care pace să poată curând capăt războiului. Națiunea ungară n'are interesul pentru un câștig de teritoriu. După încheierea păcii să se institue un tribunal de arbitri internaționali, care să judece toate problemele internaționale.

„Ungurii cei deștepți“

«Vossische Zeitung» din Berlin ocupându-se de ruptura ce s'a produs în partidul independent ungar, aduce elogiul bărbaților de stat ungari, conților Tisza, Andrassy, Apponyi, prin faptul că au putut stabili modalitatea unei concucerări. În vederea ce-a făcut-o contele Tisza opoziției, ziarul berlinez vede un semn îmbucurător, că unele piedici ce au stat în calea înțelegerii comercial-politice între Germania și Austro-Ungaria vor fi înlăturate. E sigur că deșteptăciunea ce s'a manifestat în politica de partid ungară, a adus un serviciu cauzei comune a puterilor centrale, ce nu se poate evalua încă acum.

Profesorul Dr. Sion și poetul Goga

Profesorul universitar și Directorul Serviciului general sanitar român, d. dr. Sion încheie astfel scrisoarea pe care a adresat-o, prin «Moldova» d-lui Octavian Goga:

»Poate că deosebirea fundamentală ce ne separă în această privință are și explicații de ordin psihic d-le Goga. D-ștră sunteți român din Transilvania. Eu sunt moldovan, părinții părinților mei au fost loviți peste obraz cu «nagaiea» în stradă, ca să facă loc de trecere, pentru «landoul» consulilor rusești. Ai d-ștră au fost scuțiți de această durere și rușine, trăind sub scutul ocrotitor al puterii Habsburgilor. Dar aceasta nu vă dă dreptul ca să plecați din pământul ocrotit al Transilvaniei și să dați sentințe bas-fematoare contra noastră pe acest pământ, care cu lacrimile și sângele celor biciuiți a fost dospit.»

„Ardealule, Ardealule bătrîn...“

este titlul noului volum de poeme în proză, a cunoscutului scriitor Emil Isac din Cluj, volum ce va apare în săptămâna viitoare, în biblioteca «Sămănătorul» din Arad.

Pustiirile furtunei în România

Asupra stricăciunilor cauzate de grindină căzută în seara de Miercuri spre Joi, în România, se comunică oficial următoarele:

Furtuna și grindina care s'a abatut asupra mai multor județe din țară, a provocat, pagube destul de mari în județele Ilfov, Argeș, Ialomița, Teleorman, Buzău și în mai multe alte puncte ale Munteniei. Au avut să suferă mai ales semănăturile de primăvară: orzul, porumbul și mazărea.

Pagubele pricinuite grîului sînt neînsemnate, secerișul acestei cereale fiind sfîrșit aproape pretutindeni.

Adăogăm cu acest prilej că dacă în ce privește calitatea grîului, ea e excelentă, producția cantitativă nu e așa de mare cum s'a crezut la început, — spicul nefiind complet dezvoltat, — astfel că rendamentul nu va întrece 18 hl. la hectar în mijlocie.

Tot dela ministerul de domenii se mai comunică următoarele: fermele statului Laza, Herestrău și pepiniera Golești de lângă Pitești, sînt cu desăvârșire distruse. De asemenea regiunea dintre Titu și Ciocănești este distrusă.

Prima mașină de tipărit „rotativă“ în Belgrad

a fost pusă în funcțiune în tipografia guvernatorului din capitala Serbiei.

Consiliul comunal austriac din Cernăuți

s'a stabilit la Praga, din ordinul ministrului de interne. Acest consiliu roagă pe toți funcționarii statului cari au părăsit Cernăuțul, să comunice adresele lor, la Praga.

Regele Petru al Serbiei,

și-a sărbătorit pe insula Chalkis ziua lui de naștere, în toată liniștea, a 72 ani împliniți. Cu acest prilej a primit numeroase telegrame dela suveranii statelor Ententei, precum și dela... poetul Goga și părintele Lucaciu... Absolut autentic!

Sinucidere într-o clinică din Budapesta

Doamna dr. Kufassy, soția divorțată a primului aviator maghiar cu același nume, originară din Franța, cu adevăratul nume Sonda Masson, s'a sinucis în clinica Universității în strada Maria 46, unde era manipulantă la secția razelor Röntgen, descărcându-și un foc de revolver în tâmplă. Moartea i-a fost instantanee. Dinsă suferă de mai mult timp de o boală nervoasă gravă.

Note asupra învățămîntului practic în România

În »Noua Revistă Română« delat 26 Iunie, d. George Diamandy deputat, fost director al Teatrului Național, începe publicarea unui studiu »Criza învățămîntului«.

Din primul articol, închinat considerațiilor generale, extragem:

»Nici învățămîntul nostru așa zis practic nu merită acest titlu.

După o statistică veche, Școala de Agricultură a dat preoți, notari, pe vremuri comisari — funcționari. Să lușm școlile comerciale. Ele dau funcționari nu comercianți și mai puțin voiajori. Avem un serviciu maritim. Avem piețe, în Asia, în Egipt. Dar întrebătu s'a cineva grație căror limbi am putea ajunge în piețele din interiorul țării de desfășurare? Serviciul nostru consular e monstruos. Germanii și Austriacii l-au organizat admirabil: Și așa cu mai toate școlile noastre. Absolvenții sunt câte odată tobă de carte și în totdeauna lipsiți de practică.

»Dar despre metodă și timide păreri asupra îndrumării învățămîntului, cu altă ocazie. Pentru moment, nu putem decât constata criza instrucției publice și insuficiența ei față de nevoile moderne ale societății române, mici sau mari.

»În treacăt, dacă cei cari ar avea ceva de propus, și-ar exprima liberă părere în această revistă, socotim că s-ar aduna un material prețios pentru cei ce vor avea meritul, să refacă complet direcția și metoda instrucției publice.

»Intervenția Statului în învățămînt e cu atât mai legitimă, cu cât toți cerem Statului protecție. Dar mai e un motiv. N'avem îndărătul nostru veacuri de civilizație, Matca neamului, țărâni-mea, e incultă. Și voiu spune pe sleau acest adevăr: la noi părinții sunt dușmanii copiilor.»

Numai 1 C. 50 fil.

este abonamentul la foaia noastră zilnică, împreună cu suplimentele — »Cucu« și »Foaia Ilustrată« — pe timp de o lună

pentru soldații răniți și bolnavi din spitale.

Se caută un tânăr pentru administrație

care să se priceapă și la contabilitate.

Ofertele să se adreseze la: Administrația Foaiei Poporului Român, Budapesta VII., Ilka-utca 36.

Trei ani dela moartea poetului St. O. Iosif

— Amintiri de Mihail Sadoveanu —

Incepe a fi mult de atunci, deși n'au trecut decât 13 ani.

»Sămănătorul« pornise cu un deosebit avânt, prin pana arzătoare a d-lui N. Iorga, a predica reluarea tradiției celei bune în literatura noastră. Erau în fruntea revistei, lângă dânsul: St. O. Iosif, Ilarie Chendi și Ion Scurtu.

Atunci, într-o sară mohorită de toamnă, i-am găsit pe acești trei din urmă la cafeneaua Boulevard, într'un nor des de fum de țigară, în jurul unei măsuțe de marmoră. Mulțimea imaginată până în cele mai mici coltoane, cu șvarțuri, capușinere și table dinainte, vuia într'un murmur greu și nedeslușit, foarte nou pentru mine. Căci debarcam în frământarea Capitalei singur și neștiutor și veneam dintr'un pașnic și poetic colț al Moldovei, unde cafegii de obicei dau faliment.

Am strins mâinile cari mi-se întindeau și m'am așezat pe un scaun. Am început a sorbi și eu dintr'o bautură caldă și dulce, răspunzând la o mulțime de întrebări. Știam prea bine că tovarășii mei nu de mult căzuseră și ei, ca și mine, ca din cer în babilonia Bucureștilor și avuseseră și ei, în primul moment, aceiași ochi mari pentru spectacolul cel nou; totuși eram puținel stânjenit de zâmbetul lor îngăduitor, și mă simțeam în adevăr sfios și provincial. Nici privirea cea prietenească, pri. ochelari, a lui Scurtu, nici zîmbetul fin și melistofelic al lui Chendi nu izbutiră să mă liniștească. Nu mă simții sigur de mine și c'un prieten alături, decit firziu, atunci când făcutul Iosif rămase privind-mă lung, discret și simplu, din colțisorul lui.

Eram acum singuri, — cafeneaua era aproape goală și freamătul se potolise. Stăteam față în față și ne împrietineam schimbând foarte puține cuvinte. În ora aceia misterioasă a apropierii mi s'a dezlăuit curăția sufletească a celui copil care a fost unul din cei mai mari poeți ai noștri. Și desăminturile înălțându-se, eștrăm din aburul greu în ceata străzilor, și începurăm a rătăci fără țel, alături povestind lucruri din trecut și făcând odată împreună planuri literare de viitor.

Așa l'am cunoscut pe Iosif: modest, discret, curat. Așa a rămas timp de 10 ani, cât am lucrat împreună — și cât el a immortalizat cu prietenia lui cei mai frumoși ani ai vieții mele, anii începuturilor literare.

»Sămănătorul« își făcea drum în lume într'o atmosferă de simpatie; odată pe săptămână, Sâmbăta, toți cei cari lucram la revista ne întâlneam la d-l Iorga, unde se vorbea puțin despre literatură și idespre revista. Deplin înțelegi că trebe să lucrăm cu toții în singurătatea lumilor noastre, — rezervăm sară această glume-lor și scânteierilor fără sfârșit ale directorului. De cele mai de multe ori, după adunare, ne duceam undeva la un pahar de vin și la o friptură pe grătar, — ori la un Sas urias prin preajma Cismigiuului, ori la Sărindar, ori în alt colț al Bucureștilor, pe lângă apa cea dulce a Dâmboviței, la unul Tabacu: Ion Barseanu, care ne întovărășea de multe ori în acel timp, ne și declarase că el nu înțelege să petreacă decât

Ori la Sărindari —
Unde cântă lăutari,
Ori la Tabacu
Unde cântă pîlpalacu...

De multe ori însă, mă izolam cu Iosif; și rătăceam singuri, fără țel prin interesanta ceată a lui Bucur, pe străzile dosnice și tienite printre grădinitele cu bolla de viță, prin mahalale, unde așteptau în porți-fete frumoase cu mușcată la ureche. Sările acestora pline de farinice le umpleam cu istorisiri din tinerețea noastră. Și deseori Iosif, — după amintiri din Ardeal, pe care din copilărie îl părăsise, — im vorbea cu dragoste și pietate de Capitala Moldovei, unde petrecuse un timp, unde zăcuse bolnav în spital și unde necunoscut și singur, totuși găsisse mângâerea și vorba bună a unui necunoscut, căruiu îi păstra o duioasă amintire de recunoștință.

Grija pe care o puneam în șlefuirea și purificarea deplină a versurilor lui, o grija religioasă pre literatura și despre revistă. Deplin înțelegi

lui cu prietenii cei buni. Niciodată n'a put el o pată prieteniei. Generos și leal a trecut prin viața mea, și timp de zece ani n'a fost un nour între noi.

Și totuși nu mi-a fost dat să-l petrec la lăcașul din urmă, în plaiul acela înflorit unde rătăceam împreună în amurguri de toamnă, căutând mormântul lui Eminescu și al Iuliei Hașdeu. Cruda boală care-l mâna l'a surpat dintr'odată. Și pe când eu, cu regimentele țării, porneam grăbit în expediția de peste Dunăre, pe când coloane vi-foroase treceau pe ulițele Capitalei, în entuziasmul și fierberea mobilizării, cântând în ritmuri aprinse versurile lui:

Veniți, viteji apărători ai țării, —
siciul Poetului se strecura pe uliți mai ferite
spre cimitir, aproape singur, fără prietenii, umilit și neobservat.

S'acolo cel ce cântase tuturor s'a coborît la odihnă într'o tristețe și într'o singurătate infri-coșată. Și astăzi săracul lui mormânt e aproape necunoscut, pe când versurile lui zgudue mulțimile ori mângâie sufletele delicate.

Sub puține flori neingrijite stă delicat și modest, ca și 'n viață.

MIHAIL SADOVEANU.

Economie

Târgul de rămători din Kőbánya (Hala mare)

Prețurile consemnate la 18 Iulie pentru rămătorii îngrășați: Rămători ungar cal. I. tineri grei (pro pereche mai grei de 320 klgr. — fileri): Mijlocii (pro pereche mai grei de 240—280 klgr.) — fileri. Ușori (pro pereche până la 440 klgr) — fileri. Reserva de rămători a fost în 16 Iulie de 33085. Tot în aceeași zi au fost aduși 382. În 17 Iulie au fost transportați 405. Pe ziua de 18 Iulie a rămas o rezervă de 33.664 rămători. Circulația rămătorilor îngrășați a fost plăcută.

Târgul de vite cornute din Bpesta

În 18 Iulie au fost aduși 442 viței vii (între aceștia au fost 7 înfărcați). Prețurile consemnate: viței vii cal. I 440—456 fileri, excepțional 460—480 fileri, viței vii cal. mijlocie 400—420 fileri, pentru viței mai slabi și înfărcați 260—280 fil. Circulația a fost slabă, prețurile au scăzut din nou cu 16—20 fileri pro klgr.

Târgul de cereale din Budapesta

Marti 18 Iulie, domnea la bursă încă nesiguranta. Circulația a fost slabă, dar ofertele mai ieftine n'au fost luate în considerație și așa nu s'au încheiat afaceri. Mostrele noii de cereale sunt de calitate foarte bună.

La Budapesta au sosit Luni 8861 măji de grâu, 2423 măji secară, 3703 măji orz, 9543 măji porumb, 653 măji făină și 596 măji țărățe. Au fost transportate 826 măji orz, 4000 m. porumb, 1817 măji făină și 427 măji țărățe.

Editor și redactor responsabil: D. Birăuțiu
Tipografia »Poporul Român«, VII., Ilka-utca 36.

Dela administrația »Foaia Poporului Român«, Budapest, VII., Ilka-utca 36 se poate comanda următ arele:

Epistolia Domnului

(carte legată) cu porto postal 45 fileri.

Visul Maicii Domnului

(carte legată) cu porto postal 45 fileri.

„Dor și jale“

adunate de Dr. Dimitrie Cioloca, costă numai 44 fileri, plus 5 fileri porto postal.

Harta Europei

cea mai nouă ediție, care cuprinde toate țările învrăjbite, fiecare țară separat colorată costă 1.50 cor., plus 10 fileri porto postal.